

Sensorveiledning FIL1001, desember 2019

For en generell beskrivelse av de ulike karakterene, viser vi til vurderingskriteriene formulert av Nasjonalt fagråd for filosofi. Forventninger til de enkelte spørsmålene på eksamensoppgaven er beskrevet nedenfor i tekst i kursiv.

Eksamen har to deler. Du skal svare på to spørsmål fra hver del. Unngå overlapp mellom svarene på ulike spørsmål.

Del 1: Metafysikk

Svar på to av følgende fem spørsmål:

1. Hva er egenskaper? Drøft det du anser som de viktigste argumentene for og imot eksistensen av egenskaper.

Studentene bør trekke følgende skiller: (a) egenskaper vs. objekter, (b) Platonistisk vs. Aristotelisk syn på egenskaper, samt nominalisme. De bør redegjøre klart og tydelig for minst ett argument for eksistensen av egenskaper og minst ett imot.

2. Hva er tiden? Hvordan bør vi forstå asymmetrien mellom fortid og fremtid?

Tid og rom bør sammenlignes. Det bør gis minst et par eksempler på asymmetrien mellom fortid og fremtid. En bør skille klart mellom et «moving now» og et atemporal syn på denne asymmetrien, samt gi minst ett argument som tar sikte på å forsvare et av disse synene fremfor det andre.

3. Hva er metafysisk nødvendighet? Redegjør for ulike oppfatninger av slik nødvendighet.

En bør gi noen eksempler på antatte metafysiske nødvendigheter. Denne typen nødvendighet bør skilles klart fra analytiskitet og det å være a priori. Minst to av følgende syn på nødvendighet bør beskrives: Quines eliminativisme, Lewis' konkrete mulige verdener, og Kripkes syn på mulige verdener som egenskaper. En bør helst si noe om hvilket syn er mest plausibelt.

4. Hva er kausalitet? Hva mener du er den beste filosofiske analysen av begrepet?

En bør gi noen eksempler på antatt kausalitet og si noe om hvorfor begrepet er viktig for både filosofi og vitenskap. Humes regularitetsteori og Lewis' kontrafaktiske analyse bør beskrives. Minst ett argument bør legges frem som tar sikte på å avgjøre hvilken analyse er best.

5. Drøft hvorvidt mennesker har fri vilje.

En bør gi noen eksempler på antatt fri vilje og si noe om hvorfor begrepet er viktig i filosofi, juss og dagligliv. En bør klart forklare hva determinisme er og hvorfor dette utgjør en trussel mot fri vilje. En bør skille klart mellom tre svar på denne trusselen: libertarianisme, kompatibilisme og hard determinisme. Minst ett argument bør fremsettes som tar sikte på å avgjøre hvilket av disse svarene er mest plausibelt.

Del 2. Sinnsfilosofi

Svar på to av følgende fem spørsmål:

1. Hva er Descartes' oppfatning av sinnet? Kan hans syn forsvares i dag?

Substansdualisme bør forklares klart. En bør forklare hvorfor Descartes holdt dette synet. Interaksjonsproblemet bør forklares, og argumenter bør legges frem både for at dette er et problem og at Descartes kan svare på problemet. En bør så forsøke å ta stilling til problemstillingen selv.

2. Beskriv minst to ulike syn på forholdet mellom smerte og stimulering av C-fibre. Hvilket syn er mest plausibelt?

Identitetsteori og funksjonalisme må forklares. Ifm. førstnevnte bør man skille mellom typer og tokens (instanser) av mentale fenomener og gjøre det klart at de aktuelle identitetene gjelder typer, ikke bare tokens (instanser). Ifm. funksjonalisme bør i alle fall et utkast til en funksjonell analyse av smerte beskrives, og en bør forklare skillet mellom en funksjonell egenskap og en realisering av denne egenskapen, samt ideen om multippel realiserbarhet. Minst ett argument bør fremsettes som tar sikte på å avgjøre hvilket av disse to synene er korrekt.

3. Hva er Jaegwon Kims eksklusjons-argument? Lykkes argumentet?

Kims argument bør legges frem klart og tydelig. En bør ideelt nevne parallellen med Descartes' interaksjonsproblem. Begrepet om kausal overbestemthet og kausal lukkethet av den fysiske verden bør forklares. Selve eksklusjonsprinsippet bør formuleres og illustreres med eksempler. Minst én innvendig mot, eller et forsvar av, dette prinsippet bør fremsettes.

4. Drøft enten Frank Jacksons 'knowledge argument' eller Thomas Nagels argument mot en fysikalistisk forståelse av bevisstheten. Lykkes argumentet?

Jackson: Argumentet bør formuleres klart. En bør forklare hvordan en oppfatter fysikalisme og hvorfor argumentet utgjør en trussel mot fysikalismen. En bør nevne innvendingen om at det dreier seg om ett faktum beskrevet på to ulike vis, og denne innvendingen bør helst illustreres med eksempler eller paralleller fra andre sammenhenger. Minst ett argument bør fremsettes som tar sikte på å avgjøre hvorvidt argumentet eller innvendingen lykkes.

Nagel: Argumentet bør formuleres klart. En bør forklare begrepene om «subjective point of view» (eller subjektivt perspektiv) og fenomenal bevissthet, samt deres betydning for fysikalismen. En bør beskrive forsøk på å innpasse et subjektivt perspektiv i en fysisk verden. Minst én betraktning bør legges frem som tar sikte på å avgjøre hvorvidt dette forsøket lykkes.

5. Hva er et invertert spektrum? Er et slikt spektrum mulige, og hva viser dette i så fall om forholdet mellom sinn og kropp?

Begrepet om qualia bør forklares, likedan ideen om et invertert spektrum. En bør klart forklare den sinnsfilosofiske og metafysiske konsekvensen av et invertert spektrum, som dette er mulig, spesielt at det mental da ikke vil superveniere på det fysiske. Minst én betraktning for eller i mot muligheten av et invertert spektrum bør legges frem.